

SLOVENSKI NAROD.

Izklaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl., 30 kr., za en mesec 1 gl., 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl., 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Nova vojaška postava.

„Multi semper volunt, nunquam faciunt“, takova je bila dozda avstrijska politika oziroma zasedene Bosne in Hercegovine. „Lavi-ranje“ brez prave barve in odločnosti, bi rekel Nemec dozdanemu provizoriju okupiranih dežel. Zdaj nas pa kakor čez noč iznenadi postava, ki preseka hipoma z jeklenim mečem triletni gordični vozel in zahteva vojaštvo iz provizorično priklepljenih provincij.

V resnici velicega pomena je v našej znanjej politiki razglašena vojaška postava, ki zapoveduje rekrutiranje v Bosni in Hercegovini. Njeni namen nij pomnoženje vojaške moči; kajti dvanajst tisoč vojakov pri ondodnjem novačenju je velevali Avstriji malo število, imeniten je ta korak zaradi tega, ker je prehod iz okupiranja do stolne aneksije. Poslednjega ne more dvomiti nihče, najhujši naši nasprotniki ne, ki se boje pomnoženja avstrijskega slovanskega elementa bolj kot vsake druge nezgode. —

Zaradi tega bledé iznenadeni nad tako odločno in važno postavo in tekajo kar brez uma okolo in kriče: „Čujte, čujte, atentat se je učinil na sveto ustavo! Prašali nas nijso, če hočemo sprejeti Bošnjake v svojo vojsko.“

Pri tem pozabljajo ti liberalci, kako malo imajo govoriti oni zdaj pri nas, in da bi bila sprejeta postava tudi, ko bi bila prišla pred parlament. A uže krik in protest jim je dovolj. V tej stroki ga porabljajo zdaj, se ve da brez uspešno „post festum“.

Mi avstrijski Slovani pa pozdravljamo iskreno najnovejšo določbo krone, ki ima moč ojačiti posebno nas Jugoslovane. Kadar čuti naš brat Bošnjak, da je priklenen trdno na Avstrijo, da čuva s svojo srčno krvjo njene

meje in pravice, spozna, da ima tudi vlada dolžnosti do njega in njegove narodnosti, ki je temnela dozda pod polumesecem. Poslednje vodi h krepkej zvezi Jugoslovanstva proti nemškemu in magjarskemu navalu.

Trditi si upamo, da je nov, krepek korak na jugu izvršen in verovati smemo, da sledi tej določbi kmalu slovesen manifest, s katerim se naznanja, da je razpel avstrijski orel definitivno svoje peruti na okupirani jug. In tudi poslednje še ne zadostuje.

Vojskova taktika zapoveduje, da si mora postaviti vojskovodja naravne, teritorialne meje za defenzivo pridobljene.

Te meje avstrijskih južnih provincij pa se dosežejo, kadar korakamo doli na solunsko obrežje in postavimo naše ladije za njihove čuvaje.

Takovo se nam dozdeva, je bilo glavno diskutiranje pri zadnjem obiskovanju laškega kralja, in veselimo se lahko tega.

Samo nekaj nas ne zadovolji v novej vojaški postavi. Govori se tudi o verskih razmerah in njihovem zaščitji; mi pričakujemo pri eventuelnem manifestu določbe, da se bode čuvala tudi slovanska narodnost omenjenih dežel. Poslednje bode najmočnejša in najbolj simpatična vez, ki poveleča stalno in naravno mnogojezično Avstrijo z večno zvestim elementom Slovanstva, katero uže nestrpljivo čaka, da se ocenijo njegove moči in njegova lojalnost. L—s.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. novembra.

V avstrijskih delegacijah se je redna potreščina za vojno sprejela skoro brez debate. Le pri točki o hrani vojakov je govoril

delegiranec dr. Heilsberg za zboljšanje hrane in to naj bi se doseglo s tem, da se poviša redilna vrednost moke.

Zadnjič smo poročali, kako je v ogrskih delegacijah na interpelacijo o razmeri Avstrije nasproti drugim državam odgovoril sekijski šef pl. Kallay, osobito nasproti Italiji, da je dejal, da se mi od Italije nijmamo ničesar bati in ničesar pričakovati, in poročali smo o besedah Andrassyjevih, katere so Umberto prorokovale bližnji pad. Tako se je poročalo oficijelno. A gledite komedijo, gospoda prav za prav nijsta vedela, kaj sta govorila. Drugi dan uže sta naznanila, da so bile njiju besede krivo tolmačene, poslali so se brzojavi v Italijo, ki so bili vse bolj pohlevno štilizirani, kakor pa se je istinito govorilo. Res, da je motiti se človeško, a da tako visoki politiki ne vedó, kaj jim gre iz ust, je jako zabavljivo.

Potovanje barona Lapenne po Bosni in Hercegovini prinaša lepe sadove. Zdaj je njega sin imenovan odsečnim predstojnikom pri zemeljski vlad v Serajevu. Mladi Lapenna se je narodil v Dalmaciji, a bil je od detinstva vzgojen na Dunaji, kjer je tudi stopil v službo. On ne ume ni besedice hrvatski. Res lepe razmere bodo to za predstojnika, ki ne ume podanega mu naroda jezika in narod ne njega.

Vnanje države.

Zanimljivo vest prinaša „Nat. Ztg.“ iz Petrograda, da misli namreč zdanji voditelj vnanjega poslovanja pl. Giers iz zdravstvenih ozirov odstopiti in da bode na to mesto poklican grof Ignatijev. Dalje poroča isti list, da misli Šuvalov prevzeti ministerstvo za notranje zadeve. — Aksakov govori v svojem organu „Rus“ o ruskej zvezi z Avstrijo. Aksakov ne veruje na shod ruskega z našim cesarjem. „Rusija, pravi Aksakov, ne potrebuje avstrijskih mirovnihih garancij, pač pa naopak. Notranja politika ne sme vnanjo postavljati v senco in notranje ozdravljenje se misliti ne more, če Rusija odstopi od svoje historične misije.“

Rumunci jeli so se jako oblastno obnašati nasproti Avstriji o podunavskem

Listek.

F a u s t.

(Spisal Ivan Turgenjev, preložil M. Málovrh.)

Entbehren sollst du, sollst entbehren.

Faust, I. Theil.

Deвето pismo.

(Konec.)

12. marca.

Tako, kakor sem začel, ne morem nadaljevati. To mi prouzročuje hudo skeleče rane. Bolezen, — da se poslužim zdravnikovih besed — dobila je značaj in Vera — je umrla za njo. Dve nedelji od onega trenutka v paviljonu, je nij več mej živimi bilo. Pred njeno smrtjo sem jo še jedenkrat videl. Ta spomin me največ muči. Od zdravnika slišal sem bil, da nij za njo nobene rešitve. Kasno na večer, ko je uže vse v hiši mirovalo, prikral sem se

do vrat njene sobe, da jo vidim še jedenkrat, zadnjikat. Ležala je z zatisenimi očmi. Obraz jej je bil od mrzlice rumen.

Stal sem pred njo, kakor da bi bil kamenen. Najedenkrat odpre oči, odpre jih v me ter me začne nepremično gledati in ko me izpozna, mi poda slabotno svojo ročico in govori kakor Margareta:

„Was will der an dem heiligen ort?“

Der! . . . der! Schick' ihn fort!

Er will mich!“

Vera govorila je te besede tako strašnim glasom, da sem preplašen pobegnil. Ves čas svoje bolezni fantazirala je o „Faustu“, o svojej materi, katero je časih klicala za Marto, časih za Margaretino majko.

Vera umre. — Bil sem pri pogrebu. Od tega časa okanil sem se vsegà. Vse svoje življenje ostanem tu.

Premisli vse, kar sem Ti povedal. Pomisli

na Vero, to divno stvarjenje, ki je moralo tako brzo s tega sveta. Ne vem, niti se ne nadejam kdaj izvedeti, kak da je vpliv mrtvih na osodo živčih. Toda priznati moraš, da nij bila samo hipohondrična sitnost, katera je zakrivila, da sem vse spono me s svetom vežoč pretrgal. — Takšen, kakršnim me Ti smatraš, spominajoč se me iz prejšnjih časov, nijsem več. V mnogokaj verujem, česar prej nikakor nijsem mogel. Ves čas premišljal sem mnogo o tej nesrečnej ženi (skoro sem napisal: devojki), o njenem postanku, o skrivnostnej igri osode, katero mi v svojej kratkournosti smatramo slepim slučajem. Mnogokaj séje človek na tem svetu, kar stoprav za njegovo smrtjo dozori. Kdo more povedati, kakšna tajna zveza našo osodo veže na osodo naših otrok, naših unukov? Kdo vé, kako je to, da se naše strasti v njih na novo pojavijo in kako je to, da se morajo oni za naše grehe pokoriti?

vprašanji. Skoro vsi rumunski listi pišejo zdaj o podunavskem vprašanji, a tudi skoro vseh vodilna misel je, da se ne hote udati, odstopiti s svojega stališča. Osobito pa slednja številka „Romanula“ jako odločno zastopa rumunsko stališče; tu se bere: „Če Rumunija, odkar je postala neodvisna, ne uživa več evropske protekcije, držati se mora toliko bolj na pogodbe, ki so jej zdaj jedine garancije njenih pravic do Dunava. Naj je njena potreba z Avstrijo v dobrem sporazumljeni živeti še toliko, ne more vendar prinašati žrtev, ki bi v nevarnost postavljale samostalnost in njene narodne interese“. Dalje se pripoveduje v tem listu, da so Rumunci odločili se, braniti svoje interese in spoštovati pogodbe.

V francoskeje zbornici poslancev se je interpelacijska debata o tunezijskem vprašanji po štiridnevni razpravi vendar izvršila. Gambetta je tudi posegel v debato. Ko je bil dnevni red rešen, je dal kabinet Jules Ferryjev demisijo.

V Nemčiji socialisti vedno bolj rujejo in podkopujejo blagostan države, osobito so si izbrali za svoje gnezdo **Lipsko**. Pred kratkim zasačili so tam celo zalego, deli so jih mnogo pod ključ in potem se je vršila proti njim sodna preiskava. Deset socialistov je bilo obsojenih zaradi veleizdaje v večletno ječo.

Iz **Londona** se poroča, da je pri banketu lorda majorja govoril Gladstone in se izjavil, da goji nadejo, da se bodo razmere v Irskeji zboljšale, in meni, da se bode agrarni zakon po lojalnem potu lahko izvel.

Dopisi.

Iz Kopra 8. novembra. [Izv. dopis.] Zadnja „Edinost“ pravi, da so pri zadnji učiteljski skupščini v Kopru vsi tukajšnji profesorji o vprašanji glede „l“ in poluglasnega „e“ pred r-om glasovali. Za l in e pred r-om je glasoval samo g. prof. Julij pl. Kleinmayr in za „l“ še jeden drugi profesor, pa samo s pogojem. Učitelji se ve da vsi, ker so za to v šoli navdušeni in potem ne vprašajo po jezikoslovnih razlogih. — Na koperskem učiteljski so te dne izpiti učiteljske sposobnosti. Vseh skupaj se je oglasilo za izpite 31 učiteljev. Med pismenimi nalogami smo imeli tudi sledečo v nemškem jeziku na desko napisano: „Es ist das Gewicht einer 4seitigen regelmässigen Pyramide aus Kupfer (dichte = 9), essen (sic!) Basiskante 3 cm. und dessen (sic!) Seitenkante 5 cm. betragen, zu berechnen.“ Kdo bode dvojko dobil, ali komisar, ki zna tako izborni nemški, ali dotični kandidatje, o tem bom pozneje poročal.

Iz Celovca. [Izv. dop.] Naši koroški „pedagoge“ zborovali so oktobra meseca v Beljaku. Pri le-tem zborovanji govoril je tudi nek veliko-nemški učitelj celovski o političnih naših

strankah ter razmotraval vprašanje, katero stranko naj bi v prihodnje podpiralo učitelstvo sploh. Z liberalno stranko nij povsem zadovoljen, kajti ona nij vseh učiteljem danih obljub izpolnila; s klerikalci tudi ne more poprijazniti se, so preveč reakcionarni, s socialdemokrati tudi ne, z narodnjaki pa uže celone. Mož slednjič pravi, da naj gre učitelj svojo pot, ne gledé niti na desno niti na levo, on naj se nobene obstoječih političnih strank ne oklene in naj živi le v šoli in za šolo. Tudi učiteljski list koroški se bode znanprej držal tega principa in se ne bode kot strankarsko-političen list obnašal. Res lepe besede, želeli bi le, da bi si jih naši učitelji dobro zapamtili. A resnično povemo, da mi le-tej obljubi malo, prav malo verjamemo, vsaj se nam dozdeva, da omenjeni gospod sam svojim besedam le malo veruje, bile so le „pesek v oči“. Da bi se naši učitelji in z njimi njihov organ čez noč tako izpremeniti mogli, to je čisto nenaravno, nemogoče. Le ogledimo si nekoliko naše „pedagoge“! Vsemu svetu je dobro znano, da so koroški učitelji s prav redkimi izjemami „ultra-liberalci“, katerim je nemški bog vse. Še pri vseh volitvah v občinske zastope, v deželni in državni zbor delovali in agitirali so za kandidate po nemškeji laži-liberalnej stranki postavljene, in to z vsemi močmi. Ko se je ustanovil glasoviti „deutscher schulverein“, niso li koroški učitelji prvi bili, kateri so pristopali in ljudi lovili za omenjeno društvo, akopram „deutscher schulverein“ na Koroškem delovati ne more, ker je itak uže vse nemško. Kako pa se je vedel učiteljski organ, izdajan od celovških učiteljev, v tem oziru? Pri vsakih volitvah rotil in pridušal je učitelje po deželi, da naj z vsemi močmi delujejo, da pač nobeden liberalnih kandidatov ne propade. In denes bi se bil tako nenadoma spreobrnil? Nikarte se tako nedolžnih kazati, saj vas svet pozna!

Zanimljivo pa je, kar je mož govoril o narodnej naši stranki. Obžaluje, da mnogo učiteljev na Češkem, Kranjskem, Štajarskem itd. pripada narodnej stranki, in pravi, da je pač človeško, ako človek ljubi svoj narod in se raztogoti videti, ako se njegov narod od drugega na neopravičen način zatira, a kot učitelj se ne sme podati v politične valove. To se pravi: Učitelj naj ljubi svoj narod, svoj materini jezik, a kadar velja to ljubezen dejanski pokazati, kadar pride čas volitve, takrat naj se spomni, da je učitelj, takrat naj svojo ljubezen zataji, nikar naj ne voli od narodne stranke priporočanega kandidata, temveč le nemškega liberalca, od katerega more pričakovati, da bo pri vsa-

keji priliki ubogi naš zatirani narod in materini naš jezik grdil in zasramoval. Ali nij to čista ironija? In takim apostolom verujejo naši učitelji. Svojemu delu pa je celovski „pedagog“ tudi venec posadil s patetičnim izrekom svojim, da oni učitelj, kateri se narodnej stranki poda, veliko nesrečo napraviti more, taki učitelji so „hetzhunde der nation“. Narodni učitelji kranjski, štajarski, koroški, goriški in primorski, kateri v narodnem smislu delujete in se ne strašite v odločilnem trenutku dejanski pokazati ljubezen svojo do naroda, vi ste „hetzhundi“. Pojdite in zahvalite se dostojno pri svojih koroških kolegi.

Izpod Moskve [Izviren dopis.] Pomnite, kak pisk in krik se je vzdignil v stanu našega liberalnega časopisja, ko se je o Velikej noči prošlega leta privržencem „diktature srca“ posrečilo spodrinuti grofa Tolstoja, ki je 14 let napravljaval ministerstvo narodne prosvete. In zakaj vse to? Zato ker ta državnik šale nij ljubil. Prevzemši nase veliko odgovornost vodnika narodnega nauka, stopal je trdo po poti točnega programa, svrha kojega bila mu je: V Rusiji naj bodo ruske šole. Ne glede na strašno desorganizacijo, katera je carila do njega v učnem delu, ne glede na strašne ovire, koje so mu stavili njegovi mnogobrojni vrugovi okolo krone, stvoril je ta svojega roda ruski Bismark za narodno oliko more biti več, nego vsi njegovi predmestniki od leta 1802, ko so pod Aleksandrom I. obrazovala se razna ministerstva v Rusiji. V naših šolah pokazala se je disciplina, da si v začetku surova, v ruskih šolah povejal je ruski duh: vse separatistične težnje so skoro zamrle.

Če je trebalo železne roke grofa Tolstoja, da bi zaglušila vse separatistične nakane „mногоjezične Rusije“, je se ve da pod liberalnim ministerstvom g. Saburova razlila se cela burja najsmesnejšega narodaostnega separatizma, no ne po zemlji ruskeji, a po predelih liberalne žurnalistike „ruske“.

Večni regenschari v podobnih mnogoglasnih in gromoglasnih koncertih na sramoto in uniženje korenite Rusije — g. Krajevski, zapel je prvi v svojem „Golosu“ na slavo svojim bratom tak krakovjak, da je od njega jeknila vsa Poljska. In to nij čudo! Mi ne moremo pričakovati, da bi Poljaki sami bili bolj ruski, nego je prvi peterburški „ruski“ list! V Varšavi zakipela je najživejša agitacija . . . v Peterburg posule so se razne peticije . . . finale bilo je, kakeršno je v navadi pri popustljivih vladah v podobnih slučajih: V varšavskeji univerzi začelo se je predavanje

Treba, da se ponižamo, ter glavo nagnemo pred nepoznano silo nad nami vladajočo.

Vera je propala, a jaz sem ostal.

Iz svojega detinstva se še spominam, da smo imeli v hiši dragocen sod iz alabastra. Na njem nij bilo ni pegice, njegovo čistost grdeče. Nekedaj stal sem sam poleg njega in začel podstavo tresti — — — kar pade sod in se razbije povsem. Od strahu postal sem tedaj ves trd in nepremično gledal črepinje.

Na to vstopil je oče in rekel: glej, kaj si storil. Zdaj nijmamo več lepega soda, a popraviti se ne dá. Jaz sem se ves tresel od plakanja ter se smatral velikim zločincem.

A kot zrel človek razbil sem lehkoumno nekaj, kar je bilo tisočkratov več vredno od onega soda.

Zaman si prigovarjam sam, da se nijsem mogel nadejati, da se bode to tako izšlo, da me je vse nenadoma zadelo, da niti slutil nij-

sem, kakšno stvorjenje je Vera. Res — znala je molčati do zadnjega trenutka. Jaz bi se bil moral umakniti, čim sem upoznal, da jo ljubim, da ljubim ženo tujega človeka . . .

A jaz se nijsem umaknil, in evo ti, razbit je na kosce divni ta stvor, a jaz molčim in gledam grozno delo svojih rok.

Da, gospa Eljčeva pazila je na svojo hčer, čuvala jo je do kraja njenega života, in jo pri prvem neprijetnem koraku odvela k sebi v grob.

Čas je, da završim . . . Nijsem Ti pisal ni stoti del onega, kar bi povedati mogel, toda uže to je za me dosti. Naj vsi moji spomini zopet utonejo na dno duše, od koder so se povzdignili bili. — —

Dopusti mi, da Ti pri sklepu še nekaj rečem. Iz izkustva poslednjih let svojega življenja sem se uveril: da življenje nij šala, niti kako uživanje . . . Življenje je težko delo. Odpove-

danje, neprestano odpovedanje — to mu je potajna smisel! Nij treba, da se človek trudi in ubija, da izvede svoje najljubše misli in uzore, naj si bodo ti še Bog zna kako uzvišeni, nego samo gleda naj, da izvrši svojo dolžnost. Kdor ne dene na sé železnih okov dolžnostnih, ne pride do kraja življenja, da bi nikdar ne pal. V mladosti mislimo: čim smo svobodnejši, tem smo boljši, tem dalje pridemo. Komur je pa istina srpo v oči pogledala, naj se ne sramuje, v obmamah veselja iskati.

Z Bogom! Nekedaj dodal bi bil: bodi srečen, a zdaj Ti rečem: glej, da živiš, ker nij ravno tako lahko, kakor se v obče misli. Spominaj se i mene, ali ne, kadar si otožen, nego kadar Te napadajo sumnje, in čuvaj v svojem srci Verino podobo v vsej čistosti in brez madeža . . . Še jedenkrat: Z Bogom!

Tvoj

P. B.

poljske literature po poljski. — (Nam se vidi to jako pravično Ur.)

Isto tako osmelili so se poljski študentje prositi dovoljenja na shod, na kojem sklenili bi resolucijo o nepotrebnosti ruskega jezika sploh v varšavskem vseučilišču . . .

A afera s profesorom A. Budilovičem? Ta učenjak prešel je iz Něžinskega liceja v varšavsko hranilišče nauke kot docent ruskega jezika in ruske literature. V svojej ustopnej lekciji mej drugim skromno prerokuje, da pri zapadnih Slovanih morebiti vendar le kdaj latinski jezik spodrine cerkovno-slovanski. Torej še poljski jezik uže zdaj ne gledé na svojo visoko razvitost kot literaturni jezik ne more tekmovali z ruskim jezikom, prihodnost gotovo še bolj uveliči pomen ruskega jezika. In kaj mislite, kak so nagradili poljski študentje svojega ruskega profesorja za zlato in nepristrano resnico? Žvižgali so mu odhodnico iz prve lekcije! (Take stvari ne smejo se soditi prestro. Ur.)

Domače stvari.

— (Promocija.) G. Fran Kos, navdušen Slovenec, zdaj suplent na gimnaziji v Gorici, bil je zadnjo soboto na dunajskem vseučilišču promoviran za doktorja filozofije.

— (G. Jan. Pribošič) imenovan je vojnim kuratom I. reda v Ljubljani.

— (G. N. Tomšè) vojni župnik v Trstu, rodod Kranjec, je premeščen v Zagreb. V Trst pride na njega mesto g. Fran Kofler iz Gradca.

— (Slike Stanko Vrazovega rojstnega doma,) katere je v velikem kabinetnem formatu krasno izdelal fotograf gospod A. Huber v Ljutomeru, dobivajo se v „Narodnej tiskarni“ po 60 kr.

— (Pouk na podkovskeji šoli v Ljubljani) se prične prihodnji ponedeljek v 14. dan t. m. Kdor hoče vstopiti v to šolo, naj se oglasi do ponedeljeka na spodnjih Poljanah v podkovskeji šoli. [Učenci iz te šole si pridobijo po dovršeni skušnji pravico do samostalnega kovaškega mojsterstva.

— (Vabilo) k veselici, katero priredi čitalnica v spodnji Šiški dné 13. novembra (na Martinovo nedeljo) v prostorih Kozlerjeve pivnice. Program: 1. Iv. pl. Zajec: „Poputnica kola“, zbor. 2. Govor predsednika. 3. Stegnar: „Oblakom“, zbor z barinton-samospevom. 4. „Meglène dodobe.“ 1. „Na zdravje“. 2. Ljubljana po dnevi. 3. Ljubljana po noči. 4. Kamnik. 5. Blejsko jezero. 6. Radvanjski slap. 7. Peričnik od jedne strani. 8. Peričnik od druge strani. 9. Bohinjsko jezero. 10. Slap Savice. 11. Triglav. 12. Postonjska jama sploh. 13. Belvedere v postonjskeji jami. 14. Kalvarija. 15. Vipava. 16. Škocijanska jama. 17. Milanska stolna cerkev po dnevi. 18. Milanska stolna cerkev po noči. 19. Tover po noči. 20. Tover v ognji. 21. Severna luč. 22. Betlehem. 23. Podoba Kristusa. 24. Arijadna. 25. Nosljavec. 26. Telovadec. 27. „Z Bogom“. 28. Preminavice. 5. * * * „Večerna“, četverospjev. 6. Mašek: „Vojaška“, zbor. 7. Loterija. 8. Ples. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina za neude 20 novč., udje prosti. K tej veselici vabi najludneje odbor.

— (Slovanska čitalnica v Mariboru) priredi v teku tega leta sledeče veselice: I. Dne 13. novembra tombola in ples. II. Dne 8. decembra Preširnova slovestnost z besedo in plesom. III. Na Štefanovo ob 7. uri zvečer občni zbor, potem zabavni večer. IV. Na Silvestrovo šaljiva loterija in ples. Ob jed-

nem se naznanja, da bode vsako nedeljo in praznik zvečer „jour fix“. Začetek veselice je vsakokrat 1/2 8. uri zvečer.

— (Nov odbor akad. društva Slovenije.) Pri zadnjem občnem zboru akad. društva „Slovenije“ volil se je nov odbor. Predsednikom bil je izvoljen pravnik Janko Babnik, podpredsednikom modroslovec S. Šolar, tajnikom pravnik J. Rahne, blagajnikom modroslovec F. Štritof, knjižničarjem pravnik Št. Madon, obdornikom modroslovec M. Murko in agromon Jurij Kraigher. Odstopivšemu odboru dalo je društvo absolutorij ter izreklo jednoglasno posebno zahvalo za delovanje v bivšem tečaju. Tudi zadnjič je „Slovenija“ počastilo več gostov, mej temi bil je poljski publicist Vladislav Lech, urednik „Kronike Slavjanske“, ki je v lepem govoru napil „Slovenijo“ ter slavil v tem društvu v slogi v prid Slavjanstvu delajoče slovenske vseučilišnike. V zabavnem delu vrstile so se krepke napitnice, lepi govori, krasno petje.

— (Slovansko pevsko društvo na Dunaji) priredi prihodnjo soboto 12. nov. t. l. v dvorani zur Stadt Wien (VIII. Lange Gasse Nr. 15) zabavo. Na programu so zanimljive točke, pesni v raznih slavjanskih jezicah (tudi v slovenskem.)

Razne vesti.

* (Ivan Turgenjev) biva zdaj v Londonu.

* (Slovansk malik.) Leta 1852. našel se je ob priliki popravljanja starega ozidja graščine Rothenburg blizu Sondershausena globoko v neki votlini zidovja čuden glivast močitelj, o katerem se je takrat mislilo, da je star vendijski malik; učenjaki poznejših časov so to mnenje potrdili. Bila je to debelolična Bacchova podoba, ki je upirala levo roko v skloneno koleno, desno pa dvigala do glave. Na kateri so lasje po starosrbskeji navadi po konci štrleli. Kip je bil votel, samo 14 palcev visok, pa tako debel, da je šlo 9 bokalov vode vanj. Tega svojega boga so stari Vendi do polovice napolnili z vodo, glavno odprtino zaprli ter ga na ogenj postavili, dokler je začel iz odprtih majhenih nosnic močen sopar puhati. Voda v njem je pa vrela in kuhala se, zavoljo česar so ga imenovali sosed Nemei „Püsterich.“ Bistroumni iznajdenik tega starega vendijskega malika je je bil menda prvi, kojemu se je sanjalo o velikanskeji moči soparjeveji. O tem čudnem maliku, ki se še najbrže v Sondershausnu dandenes nahaja, pisal je Nemei Bertram posebno knjigo „Nachricht vom Püsterich. Sondershausen 1811.“

* (Moderno!) V mnogih pariških redakcijah večjih časopisov imajo posebnega učitelja, ki uči urednike boriti se, češ, da lahko prevzemo dvoboj. Se ve, da ti uredniki niso židje.

* (Časopistvo v Japanu.) V Jeddu izhaja političen dnevnik, „Nichi nich Shim-boun“ imenovan. Ta list izhaja vsak dan v tristo tisoč eksemplarih. Ta list ima torej trikrat toliko naročnikov, kakor londonski „Times“ in pariški „Petit Journal“, ki se uže s stotisoč naročniki ponašata. Pri tem naj omenimo, da vsak Japanec zna čitati, kar pa pri Francozih nij.

* (Ura in srce.) Žepna ura pikne vsako uro 17.160krat, na dan 411.840krat, v letu 150.321.600krat, v 100 letih 15.031.160.000krat. Ura je iz trde kovine, a se pokvari prej od male mašine iz mesa — človeškega srca. Srce bije v jednej uri 5000krat, na dan 120.000krat, v letu 43.800.000krat, v 100 letih 4.380.000.000krat!

Narodno-gospodarske stvari.

O kmetijstvu na učiteljskih in narodnih učiliščih.

Članka v predalu „narodno-gospodarskih stvari“ v 227. in 235. št. „Slov. Naroda“ t. l. iz peres kmetijstvenih veščakov K. in R. sta

me uverila, da je kmetijstveno predavanje na ljubljanskem učiteljski le nominalne vrednosti.

Ako je temu tako, potem nij čudno, da kranjska narodna učilišča ne dajo tacihi rezultatov, kakeršni bi zagotavljali ogromnej masi davkoplačevalcev srečno bodočnost, ker jim še manjka praktičnega učiteljstva. To pa tako dolgo bolje ne bode, dokler kranjsko učiteljske samo ne postane praktično. Ako je kritika K. in R. objektivna, potem bi veljalo kranjskim kmetom: „non vitae, sed scholae discimus“, ker je najglavnejši predmet kmetijstvo mej mnogimi nauki narodnih učilišč pravi pastorek. Brez kruha nij duha. To nam potrjuje zgodovina, iz koje je razvidno, da se nobena država nij mogla ponositi z duševnimi proizvodi, koja poprej materialno dobro podkovana nij bila. Kmet je prvi temelj socialnega življenja; ako on propade, uničene so vse druge sekte človečanskega društva. Po tem takem je racionalno kmetijstvo izmej vseh zuanostij ljudem najkoristnejše in najpotrebnejše.

Ker je kmetijstvo najpotrebnejša znanost, zato bi se imelo mej vsemi znanostmi tudi najvestnejše pospeševati, ali to je v praksi ravno narobe!

Brez dokazovanja vemo, da je srajca mej vso obleko koži najbližja. In tako je po svojem obširnem poklici tudi narodno učiteljstvo mej vsemi drugimi stanovi v najožjeji zvezi s kmetom in sploh z narodom.

Najnaprednejše države sveta so dokazale, da je mej vsemi stanovi ravno narodno učiteljstvo tisti faktor, s katerim se more najuspešnejše dosežati potrební rezultat v racionalnem kmetijstvu. Severno-amerikanska unija pred vsem svetom glasno konstatuje to neovrgljivo istino. V tej najrazumnejšej in prebogateji državi zavzima narodno učiteljstvo v socialnem pogledu čisto drugačen položaj, nego po konservativnem delu Evrope. Unija ne pozna podedovanihi ali pa stanovskih privilegijev, pač pa rada priznava faktične zasluge in poplačuje samo one, ki so to sami zaslužili. Ta država ne mara za suhoparne abstrakcije in teorije, ocenjuje pa realne koristi. Organizatorji narodnih učilišč naj bi se šli učiti torej v Ameriko.

(Konec prih.)

XIX. izkaz o darilih za Jurčičev spomenik.

Do zdaj je bilo nabranega . . . 1652 glđ. 47 kr. jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Temu so dodali:

Golik J.	v Trebnjem	5	„	—	„
Rozina Josip	„ „ „ „ „	3	„	—	„
Dr. Vašič	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Jenčič Ludovik	v Mokronogu	5	„	—	„
Nemei Anton	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Hrovat A.	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Zužemberčanje	„ „ „ „ „	17	„	20	„
Einspieler Tomaž	v Zatičini	2	„	—	„
Dr. Jelovšek Ignacij	v Radovljici	5	„	—	„
Dr. A. St.	„ „ „ „ „	3	„	—	„
Dr. Gršak v Ormuži	„ „ „ „ „	5	„	—	„
Horvat A.	„ „ „ „ „	—	„	50	„
Dr. Omulec	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Dr. Petovar	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Sporn	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Dr. Žizek	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Vrbnjak	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Macun	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Majhenič	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Vrtnik	„ „ „ „ „	1	„	—	„
Prečetinski	„ „ „ „ „	—	„	50	„

Skupaj . . . 1709 glđ. 67 kr.

jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Tuji:

9. novembra:

Pri Slonu: Turad z Dunaja. — Karg iz Trsta. —
Pri Maliči: Wilhelm z Dunaja. — Durst-müller iz Brna. — Toriser iz Trsta. — Gregel iz Gradca.

Dunajska borza 11. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankoveih . . .	76 glđ. 70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	77	„
Zlata renta	93	„ 90
1860 drž. posojilo	133	„
Akcije narodne banke	825	„
Kreditne akcije	362	„ 20
London	118	„ 60
Srebro	—	„
Napol.	9	„ 37 1/2
C. kr. cekini	5	„ 61
Državne marke	58	„

Zahvala.

Prečestitim gg. duhovnikom, mestnim odbornikom, uradnikom, pevcem, dijakom in sl. občinstvu sploh za mnogobrojno udeležbo, krasne vence in prelepo petje pri pogrebu preljubega strijca, p. n. gospoda

Simna vit. Vilfana,

najtoplejšo zahvalo izreka

(638)

žalujoča rodbina.

Novo mesto, dne 9. novembra 1881.

POZOR!

POZOR!

Martinovci!

Denes soboto 12. novembra t. l. ob 8. uri zvečer:

obljubljeni

(641)

pitani purani in goske
v čitalnične restavraciji.

Št. 2231.

(639—1)

Oznaniło.

C. kr. rudniško vodstvo v Idriji potrebuje za obajtanje ali dodelanje Terezijinega rova 400 kosov à 5·4 metrov in 600 kosov à 2·4 metrov dolgega hrastovega lesa.

Ta les mora biti ravnostebelen in na vseh štirih straneh ostrorobno obtesan, debelost tako živo obdelanega lesa mora natanko 30 centimetrov, njega širjava pa ne pod 30, sme tudi do 40 centimetrov iznašati.

Ves ta les mora v 4 mesecih, od začetka decembra tekočega, pa do konca meseca marca prihodnjega leta v štirih enakih delih, in sicer po 100 à 5·4 metrov in po 150 à 2·4 metrov dolgih kosov k Terezijinemu rovu v Idriji oddan biti.

Zapečateni, s primernim kolekom in z 10 % varščino ali kavcijo prevedene ponudbe ali oferti za ves ali pa za manjši del zgoraj omenjenega hrastovega lesa naj se do 12. ure opoldne pri podpisnem c. kr. rudniškem vodstvu uložijo.

C. kr. rudniška direkcija v Idriji,
dne 7. novembra 1881.

C. kr. dvorni svetovalec:
M. V. Lipold m./p.

2 kuharici,

dobro izvežbani za restavracijsko kuhinjo in zmožni slovenskega jezika, sprejmeta se za prvi htel v **Cetinje (Črna gora)**, prva z mesečno plačo 30 gld., druga 20 gld., s prostim stanovanjem in hrano. Natančnejše pove g. **Jeločnik** pri g. **Souvanu**. (637—2)

Svetnoslavna

Kreutzbergova menažerija

v Ljubljani, na Kolizejskem trgu

je odprta

vsak dan od jutra
do 10. ure zvečer.

Ob

3. in 5. uri popoldne
se pitajo zveri
in se vrše

predstave
v centr. kletki.

Več povedó plakati.

Spoštovanjem

Albert Kreutzberg.

(622—5)

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armic

Prvikrat se izžrebajo
uže dne 12. novembra!
3° kneževske

srbske srečke

od leta 1881. à 100 frankov v zlatu.

Vsako leto se petkrat vlečejo,
14. januarja, 14. marca, 14. junija, 14. avgusta, 14. novembra.

Vsakokratni dobitok

frankov

❁ 100.000 ❁

v zlatu.

Najmanjši dobitok 100 frankov v zlatu.

Dobitki in obresti se izplačujejo na **Dunaji**, v **Pešti**, v mnogih provincijalnih mestih, kakor tudi na skoro vseh evropskih glavnih krajih **brez odbitka**.

Za točno plačilo jamči knežja srbska vlada.

Srečka daje 3° obresti v zlatu.

Hasnoviti kupni pogoji:

Srbske srečke proti kasi à gld. 44.

Založno pismo

➡ proti vplačitvi gld. 4 ➡

in plačitvi ostalih 40 gld. in 25 kr. obrestnej povrnitvi dne 15. januarja 1882.

Prejemni listi

➡ proti vplačitvi gld. 4. ➡

Ostalo se plača v 10 mesečnih obrokih à gld. 4.

V obeh slučajih igra kupec takoj po uloženi uplačitvi 4 gld.

➡ na vse dobitke sam in nerazdeljeno. ➡

Prvo vlečenje uže 12. novembra.
Drugo „ „ 12. decembra.
Tretje „ „ 14. januarja.

■ Torej se trikrat vlečejo v prihodnjih treh mesecih. ■

Menjalnica administracije

(627—3)

Dunaj,
Wollzeile 10 in 13.

„MERCUR“

Ch. Chon,
Wollzeile 10 in 13.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.